

Stanislav Ertl ml. – Propadlí

Myslím, že náš svět je jenom jedním z nekonečna domů města Všehomíra. Chodíme v něm z patra do patra. Stahujeme rolety, aby k nám nikdo neviděl, a sousedé činí totéž. Mohou být různí. Mohou být stejní. V nekonečném počtu vesmírů musí být vše, co být může.

A třeba je každý z těch světů složen z nekonečného množství částí, stanic metra na časové lince. Jedeme z „konečné“ a na „konečnou“ a přitom jen prolínáme mezi okýnky světa, které nemusejí být ani kolem nás, nýbrž v nás.

Nina přirovnávala svět k celuloidovému filmu, který dokáže zastavit a rozfázovat. Rozdělit do bezpočtu statických okének.

„Je to jen optický klam,“ namítl jsem.

A Nina odpověděla: „Právě.“

Podala mi sklenku.

„Co je to, Ninočko? Co to mám pít?“

„Pouhý alkohol. Svařený s tajemstvím.“

Ještě to bylo teplé.

Čekal jsem, až se pás zastaví. Těsně před stržením.

Probudil jsem se časně ráno. Trochu mne bolela pohmožděnina na zátylku a nevybavoval jsem si, jak jsem k ní přišel. Místo vedle bylo prázdné. Vychladlé. Od úst mi stoupala pára. Vedle postele se povalovaly zabláčené svršky. Tak, jak jsem je ze sebe musel stáhnout.

Opatrně jsem vklouzl do ledových pantoflí a pevně k sobě přitiskl pokrývku. O slovo se přihlásil močový měchýř. Odšoural jsem se ke dveřím ložnice a zkřehlými prsty do nich strčil. Otevřely se s lehkým zavrzáním.

Ovanul mě studený vítr. Do tváře mi vehnal drobounké vločky sněhu, které poletovaly všude okolo. Rozkašlal jsem se a překročil malou návěj na podlaze. Někdo nechal přes noc okno dokořán.

Promotal jsem se povlávajícími záclonami a rukou se natáhl po háčku okenice. Přitáhl jsem ji, a pak i druhou. Zavřel jsem kličku a opřel se o vychladlé topení. Rozhlédl jsem se po vymrzlém obývacím. V návěji se rýsovaly stopy bosých nohou, které vedly z ložnice, cestou povalily servírovací stolek, trocha střepů a rudých kapek, aby zmizely za dveřmi kuchyně.

Zima se mi zakusovala do nohou a prostupovala celým tělem. Až do plic. Až do žaludku.

Ninu jsem našel v kuchyni. Na černém tričku se jí zajiskřila jinovatka. Pravou nohu měla zafačovanou utěrkou. Sedl jsem si k ní na bobek a odhrnul jí z obličeje několik ztuhlých vlasů. Od zmodralých rtů se zvedaly slabé obláčky dechu. Sundal jsem ze sebe deku a odnesl v ní Ninu zpět do ložnice.

Pootevřela oči.

„Bylo to krásné, Felixi,“ zašeptala. „Než jsi odešel.“ Těžce se usmála.

„Už je to v pořádku, Nino.“

„Chtěla jsem se zahřát u sporáku...“

„Já vím...“

„Dobře, že ses vrátil.“

„Na co si pamatujete, Felixi?“

„Pláně. Všude spousta sněhu.“

„Tu noc sněžilo.“

„Bylo ho až po kolena a já se jím musel brodit.“

„Vy jste šel po kolenou, Felixi.“

„Šedivé světlo...“

„Mohl to být odraz měsíce.“

„Vlci...“

„Vlci, Felixi?“

„Proběhli okolo mne. Pára se jim srážela na nozdrách. Mrzla. Byli pokryti bílou jinovatkou.“

„Všimli si vás?“

„Myslím, že ano. Na chvilku se zastavili, pak se ale rozběhli dál.“
„Vzpomínáte si ještě na něco?“
„Měl jsem strašný strach.“
„To je běžné, Felixi.“
„Bál jsem se, že zmrznu.“
„Však také bylo proč se bát.“
„A pak ten dům...“
„Jaký dům?“
„Kdysi v něm žila Nina s rodinou.“
„Popište mi ho.“
„Bílá omítka. Zastřešené schody k hlavním dveřím. Byl na kopci. Byl temný.“
„Co se dělo dál?“
„Prosil jsem, aby mě pustili dovnitř, ale nikdo neodpovídal.“
„Nikdo?“
„Posadil jsem se na schody a čekal. Myslel jsem, že jsou třeba pryč. Já jsem prostě *musel* dovnitř!“
„Proč?“
„Je to tak těžké pochopit? Za teplem!“
„Felixi, lidé, kteří v tom domě žijí dnes, říkali, že celou noc slavili. Říkali, že dům svítil jako lampión.“
„Ne! Byl temný. Nikdo tam nebyl. Pak ale přišel... nějaký muž a měl dlouhou tyč.“
„Co s ní udělal?“
„Udeřil mě do zátylku. Chtěl mě zabít. Vím, že mě chtěl zabít.“
„Zřejmě jste usnul a udeřil se o hranu schodu.“
„Poté zmizela zeď, o níž jsem se opíral.“
„Dveře. Otevřely se.“
„Někdo mi pomohl vstát, ale do tepla mne nepustil. Brečel jsem. Zaklínal jsem ho.“
„Řekl ten člověk něco?“
„Řekl: '*Jdi domů!*'“
„Poznal jste ten hlas?“
„Byl to její bratr.“
„Ten je přece mrtvý. Muž, který vám otevřel, vás vůbec nezná. Viděl jste ho? Viděl jste někoho z nich? Toho muže s tyčí?“
„Ne. Byl jsem si jistý, že tam jsou, ale neviděl jsem je. Tohle byl úplně jiný svět! Byl to svět noci. Zimy. Vlků. To nebyl lidský svět!“
„Co jste nakonec udělal?“
„Já nevím. Snad... Asi jsem přece jenom došel domů, protože doma jsem se probudil.“
„Něco vám ale bránilo, že!“
„Něco.“
„Zkuste vyjádřit třemi slovy, co se vám o té noci dnes vybaví jako první.“
„Mráz. Vlci. Strach.“ „Strach z čeho?“ „Strašný strach ze smrti.“
Rychle jsem se oblékl do starého svetru, teplých kalhot a ponožek.
„Mám žízeň, Felixi.“
Mlčky jsem přikývl a pohlédl na hodinky. Krátce po osmé.
„Vydrž, Ninočko, hned budu u tebe.“
V kuchyni jsem postavil na čaj a narychlo navštívil koupelnu. V bojleru bylo trochu teplé vody. Zuby počkají.
Když začínala konvice bublat, vyhrabal jsem v komoře elektrická kamínka. Snad budou fungovat.
Teď ještě přelít sáčky.
„Proč byla tak hrozná zima?“ zeptala se, když usrkla trochu čaje. Hrnek držela v dlaních, jako by se z něj snažila nasát všechno teplo.
„Někdo nechal otevřené okno.“ Zamyslela se. „Myslím, žeš to byl ty, Felixi.“ „Já?“

„Večer jsi tvrdil, že musíš bezpodmínečně ven. Že musíš oknem, protože za dveřmi na tebe někdo číhá.“

„Ještě že bydlíme v přízemí,“ zamumlal jsem nervózně. Člověka pokaždé zneklidní, když si nepamatuje. „Když jsem se podívala na chodbu, nikdo tam už nebyl. Asi šel za tebou, tak jsem raději zamkla. Říkal jsi mi to.“

Pohládl jsem jí po tváři. *Začínala* se jí vracet barva. „Proč jsi pak ale nezavřela i to okno?“

„A jak by ses dostal domů, Felixi?“

Nedokázal jsem odpovědět nic jiného, než: „Vidíš. To je pravda.“ Snad v tom byla i trocha logiky. Postavil jsem hrnek na noční stolek. Jen další z kroužků na starém lakovaném dřevě.

„Kam jsi šel,“ zeptala se. „Do ledového království.“ Nekomentovala to. „A co ty, Nino? Zastavila jsi svůj čas?“

Hleděla do rozpálených spirálek topného tělesa.

„Ano,“ zašeptala nakonec. „Teď, když si to vybavuji, je to, jako bych listovala starým albem. Spousta záběrů. Ty. Zrnění v televizi. A pak už nic. Mám okno, Felixi.“ Omluvně se usmála. „Chce se mi strašně spát.“

Zavrtala se do přikrývky. Vykukovaly jí jenom oči. „Buď tady se mnou,“ zamumlala. „Budu. Klidně spi.“

K polednímu jsem nahlédl do ložnice. Seděla na posteli, přes zkřížené nohy si přetáhla spodní lem trička. Rukama si objímala kolena, o něž opírala bradu. Několik vlasů jí padalo do očí, ale ona si jich nevšímala.

„Krásně to voní,“ řekla. „Co to bude, kuchán?“ „Hovězí na worcesteru.“ „S rejží,“ tipla si.

„Jsi snad proti?“ Nesnáším dělat se s jinými přílohami. „Už se nám zužujou oči. Ĥing-Ĥang,“ pokusila se zavtipkovat, ale moc vesele to neznělo. „Trápí tě něco, Nino?“ Zavrtěla hlavou. „Pak,“ řekla. „Možná pak.“ Půlila se neděle.

pátek:

Jako by se Nina už neměla nikdy zahřát. *Začala* se tepleji oblékat a spát ve vlněných ponožkách. V noci drkotala zuby a pevně ke mně tiskla své studené tělo.

Podzim byl teprve v plenkách a sníh nevydržel dlouho, přesto Ninu jeho chlad opustit nedokázal.

Nechodila do práce. Dostala neschopenku a já ji poslal jejímu zaměstnavateli. Snažil jsem se být co nejvíce doma, a přesto den ode dne ubývala. Ztrácela se v duchnách, které přitáhla z půdy. V duchnách po babičce. Zalykal jsem se v noci potem, odkopával se a otvíral ventilačku, která však byla k ránu vždy pečlivě uzamčená.

„Nebereš toho trošku moc?“ zeptal jsem se. „Tohle ti všechno předepsal doktor?“

Něco zabručela.

A když jsem se jí v noci dotkl, škubla sebou, jako by dostala ránu.

„Prosím tě, nech toho,“ zachraptěla. „Dneska ne...“ Slova se jí zachvěla o polknutou slzičku.

„Ty prášky, co jíš. Ty nejsou od doktora, že ne, Nino?“

Mlčela. Zatínala prsty do polštáře.

Odhrnul jsem jí z tváře pramínek vlasů.

„Ty to děláš furt.“

Zavrtěla hlavou a pak se ke mně otočila. Do oken ložnice dopadalo světlo z pouliční lampy a všechno se odráželo v jejích vlhkých očích. V cestičce na tváři.

„Pojď ke mně, Nino,“ přitáhl jsem si ji a ona se mi schoulila do náruče.

„Jsme jako zámek, vid', Felixi,“ zašeptala.

„Ano. Jako zámek se spoustou tajemství.“

„A my jen bloudíme...“

„...po chodbách. S ozvěnou našich kroků v pavučinách mezi rámy obrazů. V prachu na starém brnění. V zatuchlých záclonách.“

„Drž mě, Felixi. Drž mě, prosím. Stále je tady taková zima.“

„Neboj se, Nino, zahřeješ se.“

„Miluju tě, Felixi.“

„Já vím, holčičko. Já vím.“

Zakašlala. Její prsty se mi zaryly do zad.

„Mám klíče“ řekla.

„Ale od čeho? Kam si myslíš, že tě dovedou?“

„Jsou od dveří. V nás? S námi? Teď nevím.“

„Buď hrozně opatrná, Nino. Tohle...“

„Budu. Přísahám, že budu!“

Myslím, že tak blízko jsme si už nikdy nebyli. Možná jsem měl křičet. Možná jsem měl udělat scénu. Možná jsem měl hledat s ní.

Kdybych to dokázal.

„Co myslíte, Felixi. Různá zjevení. Svatá vidění. Šamanské transy. Spiritismus.“

„Myslíte, že je to nahlížení do jiných světů? Že je to, řekněme, vzájemné prolínání?“

„Ano. Tak by se to dalo říct. Nejen my k nim, ale i oni k nám.“

„A myslíte já... Ten svět... Ti vlci...“

„Třeba vzhledli k obloze a spatřili tvář boha.“

„Jako Dick?“

„Proč ne? Proč ne jako Dick?“

„To je hrozné...“

„Ale úžasné, Felixi. Naprosto úžasné! Představte si všechny světy, jež bychom mohli zkoumat. Uvědomujete si, jaké by to dalo lidem možnosti? Nepřeberně světů. Zapomeňte na Einsteina. Stačí si jen vybrat a *prolnout*.“

„Hvězdy na dosah ruky? To máte na mysli?“

„Ano. Hvězdy kolem nás. Hvězdy v nás.“

„Až na malý problém, že?“

„Správně, hochu. Nemusíte se vrátit, odkud jste vyšel.“

o dva měsíce později:

V předsíni ležel na podlaze doporučený dopis. Neotevřená výpověď od Niny z práce.

V obýváku jsem našel rozebraný nábytek.

Televize a stereo se proměnily v hromadu šrotu.

Ninu jsem našel až na výpadovcu z města. Šla bosa po bílém pruhu krajnice. Nedbale oblečená. Ruce zkřížené na prsou a upřeně hleděla na zem. Jako by něco hledala v prudkém listopadovém lijáku smíchaném s těžkými mokkými vločkami. Jako by ji zajímal každý kamínek šterku. Každý rozjetý pták.

Auta ji mýjela, aniž by přibrzdila. Lidé uvnitř se udiveně ohlíželi, jiní se smáli a někteří na ni ukazovali prstem.

A někteří měli svých starostí dost.

Zajel jsem před ni do odstavného pruhu. Do střechy bušil déšť. Počkal jsem, až mne mine zájezdní autobus a vyběhl ven. Všiml jsem si, že si přes krk přehodila kartónovou cedulku, s kterou si včera hrála dlouho do noci. Nemohla spát a já jen přitiskl polštář na hlavu, abych neslyšel cvakot nůžek a horečnaté šeptání.

I teď si něco drmolila.

„Nino!“ zavolal jsem do rachotu projíždějících aut. Do pleskotu vody.

Zarazila se. Zvedla hlavu a pokusila se na mě zaostřit pohled. Pak spustila ruce podél těla a já si mohl přečíst, co na víku od krabice stálo: FELIX. Červená temperová barva se rychle roztékala.

„Hledám Felixe,“ říkala Nina a snad to patřilo i mně. Možná, že to bylo určeno opelu s pražskou poznávací značkou.

„Neviděl jste Felixe?“ řekla znovu. Hlasitěji. „Musím najít svého Felixe.“

Nedokázal jsem udělat ani krok.

„Nino,“ hlesl jsem, „Nino, já jsem přece Felix!“

„Vy jste Felix?“ Snad si chtěla hřbetem ruky vytřít vodu z očí. Snad chtěla lépe vidět. Dokázala však jen po sobě rozmazat červené šmouhy. „Takže vy jste Felix?“ Sedla si do rozmáčeného smíru, opřela se o sloupec svodidla a drmolila: „Jste ale můj Felix? Víte, je hodně Felixů! Já musím zachránit toho svého Felixe.“

Poklekl jsem k ní.

Za zády mi přibrzdilo nějaké auto.

„Stalo se něco? Máte problém?“ zaslechl jsem mužský hlas s cizím přízvukem. „Mám zavolat doktora?“

„Jděte do hajzlu!“ utrl jsem se na něj, aniž bych se třeba jen ohlédl. Chvěl jsem se po celém těle, promáčený skrz naskrz ledovou vodou. Lomcovala mnou zima a vztek.

Ještě jednou si chtěla otřít tvář, ale k barvě přidala jen špínu. Vzal jsem kapesník a pomohl jí s tím. Prerývavě dýchala a stále neslyšně šeptala své: „Felix? Vy jste můj Felix?“ a přitom hleděla skrze mne.

Vzal jsem do dlaní cedulku zavěšenou na papírové šňůře. Trhala se mi mezi prsty. Pod vahou dopadajících kapek se měnila v nic neříkající kaši. Mé jméno dávno zmizelo.

Chtěl jsem zvednout její tělo do náruče, ale bylo nepoddajné a vzpíralo se. Odtáhl jsem ji do vozu a položil na zadní sedadla.

Rozplakala se. „Jsi to opravdu ty, Felixi?“

„No tak, ššš, holčičko, to víš, že jsem to já! Řekni mi, co se stalo?“

„Museli být u nás doma, Felixi. Byli tam a vzali mi všechny klíče, abych tě už nikdy nemohla najít a zachránit.“

„Neboj, no...“, chlácholení mi nikdy nešlo.

„Schovala jsem si je před falešným Felixem do šatníku,“ říkala o překot, „ale oni to viděli skrz televizi a řekli mu to. Už tam nejsou.“

Opět záchvat pláče.

„Psss, Ninočko.“

„A pak mě pronásledovali, Felixi. Chtěla jsem jim utýct, ale oni stále kroužili okolo mne a křičeli a řvali: *Už nikdy! Zabijeme Felixe!* a vrčeli a troubili a houkali!“ chtěla ze sebe dostat všechno naráz. Přikryl jsem ji dekou, kterou jsem vozil ještě z dob, kdy jsme měli psa. „Místo očí,“ pokračovala horečnatě, „měli oheň! A jejich dech tak strašně smrděl! A pak jsem je měla v hlavě a oni se koukali skrz mé prsty!“

Hladil jsem ji. Tišil jsem ji. Na okamžik to vypadalo, že se propadá někam do nepřítomna, pak se ale její pohled opět zaostřil. Pokusila se nadzdvihnout na loktech a zašeptala: „A někdy na mě mluvili lidskou řečí, jen aby mě oklamali. Říkali: *Jen pojď, najdeme tvýho Felixe!*, ale všechno to byli jen... Oni... Chtějí mě zabít, abych tě už nemohla nikdy vidět. Jsou zlí. Proč, Felixi? Co jsme jim udělali?“

Opět kratičká přestávka.

„Dělala jsem, že je nevidím. Mám takový strach.“

„Psss, tiše, koblížku.“

„Už se tam nesmíme vrátit! Už vědí, kde nás najdou, Felixi!“

„Ale no tak.“

„Bojím se o tebe, Felixi!“ vydechla a usnula.

„Řekněte, Felixi, jak jste to tehdy cítil? Myslím vaši realitu v *ledovém světě?*“

„Jako by mne někdo převrátil naruby. Co bylo uvnitř, se náhle dostalo ven. Všechn ten svět. Sny.“

„A co se stalo s *naším* vesmírem?“

„Schoval se do mé lebky. Jako jádro do ořechu.“

„Posledně jste mluvil jinak.“

„Nějak mi to tehdy dávalo smysl.“

„A Nina byla opravdu nešťastná. Víte, že mne navštěvovala?“

„Teď už to vím.“

„Možná mi nebudete věřit, ale doopravdy toho toužila nechat. Myslím, že celou dobu jen čekala, že jí pomůžete.“

„Měl jsem tripovat s ní? Šlehat si?“

„Co chcete slyšet? Možná chtěla, abyste především něco -udělal. Možná potřebovala víc, než jen vaši tichou rezignaci a pár nedůsledných pokusů. Proč jste se neobrátil o pomoc vy? Styděl jste se za ni? Ptal jste se sám sebe: *Jak se to jen mohlo stát? Co bude s mojí kariérou, až se to provalí?*

Ta ostuda: Snad by bylo lepší, kdyby umřela? Tohle jste si říkal? Podle Niny jste se po tom společném prožitku hrozně změnil, Felixi."

„Já... Báł jsem se."

„Čeho? Pravdy? Té se bojíme snad všichni, mladý muži. Představte si ale, čistě hypoteticky, co když měl její blud pravdivý základ. Co když nejste ten, ke kterému se chtěla vrátit. Jste ochoten akceptovat tuto myšlenku?"

„Takže vy věříte, že jsem... že jsem měl doma Ninu z nějakého alternativního světa? Jako kreslouna a tak? Nebo že..."

„Nebo?"

„Že ona zůstala ve svém světě a ten jinej jsem byl já?"

„Tak. Nezáleží na mém názoru. Ona tomu věřila."

„Podívejte, to... To je píčovina, co říkáte. Poslouchejte mě - kurevská a dojebaná píčovina!"

„Hm. Tak jinak, Felixi. Napadlo vás někdy, že něco děláte špatně? Že možná proto hledá toho lepšího vás? Ono to zní hrozně, co vám povím, ale jeden zásadní rozdíl mezi vámi byl: Ona se to pokoušela zlepšit. A vy ne, Felixi."

Seděl jsem v křesle přineseném z obýváku. Záclony byly zatažené a Nina naproti mně, v posteli, podepřená polštáři. Byla bledá. Oči hluboko vpadlé. Byla vykoupaná. Pomohl jsem jí obléknout si mé nejteplejší pyžamo. Trval jsem na tom. Nakonec jsem jí musel založit rukávy i nohavice.

Hleděli jsme si do očí.

„Možná jsem," řekla ztěžka, „jen v jiném světě. Ve světě, kde jsem si nic do šatníku schovávat nemusela."

„Myslíš ty prášky a kapsle, Nino?" zeptal jsem se.

Přivřela oči. Přivřela je na znamení souhlasu. „Takže jsi mi to vzal ty."

„Nechci, abys to brala. Musíš se léčit! Pro boha svatýho, copak to nechápeš?"

„Lhal jsi mi. Ty nejsi on. Ty patříš k nim. Do té zimy!"

Neměl jsem sílu přinutit ji k léčení. Ani jí zabránit ve zběsilém otvírání jedněch dveří za druhými. Věřím, chci věřit ve své vlastní pokřivené víře, že to bylo z lásky. Z lásky k Felixovu odrazu tam někde ve vzpomínkách.

Bloudila. Snad z lásky k člověku, kterému chci říkat „Já".

Nina. Nevím, která z Nin. Dokázal bych si pořídit spoustu jejích klíčů. To už není problém. Odemkl bych dveře a třeba ji za nimi našel. V nikdy nekončícím teple.

Třeba přijdou doby, kdy ani klíče potřebovat nebudeme. Třeba je to jen otázka zvládnutí vlastní mysli, ať už vůlí, tak i jiným, nechemickým stimulem.

Některým lidem stačí pouhý stres, aby se jejich čas zpomalil a zvuky nebyly tím, čím se dosud zdály být. I svět se mění.

Zatím jsme ale děti našeho prostoročasu, kdy jsou nám důkazy uplynulých let a vteřin jen vzpomínky a fotografie. Zatím se bez klíčů, které nechrástí, asi neobejdeme. Zatím jsme zajatci našeho vagónu podzemky. Našeho domu. Našich těl.

Píšu tyhle řádky a stále v nitru cítím studené pařáty *tamtoho* světa a mrazivý vítr, který proniká mým dechem. Sem k nám. Ven ze mě.

Možná jsem se nikdy skutečně neodpoutal. Možná, že Já, ten *pravý* Já z tohoto světa, dosud bloudí pod šedou oblohou napříč jiskřícími pláněmi. Uctíván vlky.

Požírán vlky.

Ohněm.

A sny...

„Víte, Felixi, věda už není dávno tím, čím bývala. Mechanikou a pákou. Dnes se před ní otevírají netušené možnosti."

„Já vím. Šamanské bubínky. Kruhy v obilí. A tak."

„Jste zbytečně sarkastický."

„Snad. Víte, dneska je mi jasné jedno. Tehdy mi namíchala chlast a fet. Nic víc a nic míň. Stimuly - fiktivní světy. Konec."